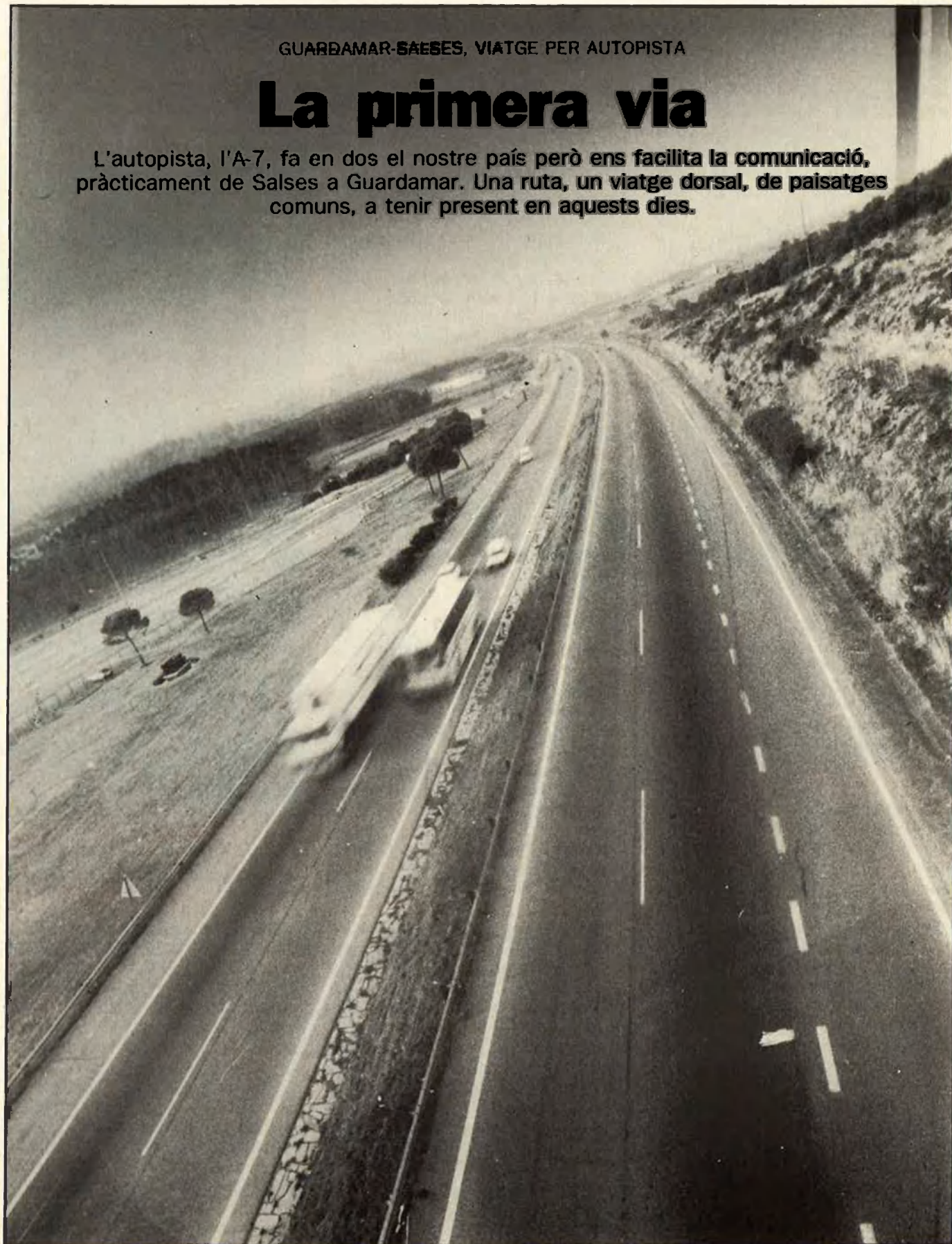

GUARDAMAR-SALSES, VIATGE PER AUTOPISTA

La primera via

L'autopista, l'A-7, fa en dos el nostre país però ens facilita la comunicació, pràcticament de Salses a Guardamar. Una ruta, un viatge dorsal, de paisatges comuns, a tenir present en aquests dies.

Segons les intencions o la situació del veïnat, l'autopista va de Sant Joan d'Alacant a Salses —i continua— o de Salses a Guardamar —i no arriba. El cabdal de la calçada, en aquest sentit, peca d'excés i és insuficient a la reivindicació cardinal. No es va dissenyar per a contentar aspiracions d'aquella classe. Bàsicament, calcant l'itinerari de la Via Augusta romana i atenent al *consulting* de la demanda europea, l'autopista vertebrava la comunicació rodada del nostre àmbit cultural, cosa que és tan important com la massacre ecològica amb què s'ha pagat el luxe. Està entre el bé i el mal, com una cicatriu d'asfalt al sol, com una ferida lluminosa a la lluna.

Si entràvem per Sant Joan, Guardamar queda, mirant al Sud, a uns quaranta quilòmetres. O no tant. Edificat sobre un territori d'histèria sísmica, entre el mar i cordilleres de sal. Contenen els grans que quan Déu va acabar la seua faena va repartir llengües, i va dir: «de Guardamar amunt, parlareu valencià; de Guardamar avall, castellà, i a Guardamar... parreu com vulgueu». I això sembla que fan. Abans de Guardamar hi ha Santa Pola, damunt una serra afaitada que s'orienta a l'illa de Tabarca. Tabarca és una superfície amb pocs habitants i un vent que fa sentir els sords i parlar els muts, accessible amb les golondrines de Santa Pola i Alacant. De Santa Pola a Alacant la distància és mòdica: la ciutat als peus del Benacantil, el cim que ostenta el castell de Santa Bàrbara, dotat d'ascensors atenuants per a fer-se amb el cim.

Hi ha una perspectiva d'ocres en les serres, i la vegetació creix amb molt de mirament: botges i esporàdics margallons. El pla, en canvi, es permet algun hort de tomaqueres o tarongers, però sobretot garrofers, ametlers i quatre canyars. Deixem Sant Joan, i Mutxamel, a l'esquerra. El Campello, més endavant, i cap a l'interior, el puig del Cabeçó d'Or, a 1.205 metres per damunt del mar que l'autopista voreja. A l'altura de la Vila Joiosa el paisatge reverdeix amb esforços, però ho deixa córrer: oliveres, pins dispersos. I mirant a tramuntana, el Puig-Campana: 1.406 metres i nota a peu de pàgina. Diu la contaralla que la mossa de la cresta és obra de l'espasa de Rotlan, el nebot de Carlemany, el qual, en una acció contra els moros, en va amputar un tros i el va llançar a l'aigua, davant de Benidorm. I allà s'està encara, amb una geometria que s'ajusta a la mito-

logia. Benidorm, amb proporcions de Hong Kong: urbanitzacions esveltes i una ejaculació d'aigua des del mar, que probablement s'origina en l'impacte de la pedra de Rotlan.

Benidorm està enganxat a la part meridional de la serra Gelada, de vegetació afònica, i a la banda del Nord hi ha l'Alfàs del Pi, i la Punta de l'Albir. D'ací al Morro de Toix, la costa arqueja i fa una ogiva magnífica que mor en la badia de Calp i el penyal d'Ifac. I des de l'esquerra, la serra de Bèrnia, un frontó corpulent que desconcerta, i Altea tocant a mar, dalt d'un fragment de serra i precipitant-se al blau salat. Ara el paisatge és tendre i oliós, invita a instal·lar-s'hi. L'asfalt ens aparta de la costa, de Calp, i mamprèn el tros més emfàtic de Bèrnia, un barranc exagerat, fondo com la pirosera. És el Mascarat, arquitectura per a bandolers i suïcides. Deixem a la dreta Ifac, un promontori de sang freda, i, progressivament, Moraira, el Cap de la Nau i Xàbia.

La proximitat de Gata de Gorgos incrementa les vinyes de moscatell, resoltes en pansa i mistela. Es reparteixen els garrofers, els ametlers i les oliveres entre les serres. I es fa present el Montgó, masculí, de color mulat. Vist des d'ací, els 753 metres d'alçada de roca figuren com un elefant en repòs, amb la trompa cap a Xàbia, submergida i convertida en el Cap de Sant Antoni, des d'on s'entreveu Eivissa. Darrere del Montgó hi ha Dénia, i des d'allà s'estenen els tarongers cap al nord a què ens dirigim. Palmeres, pins i tarongers exaltats a l'altura de Pego. Hi ha hagut una modificació vegetal. A la nostra esquerra, la marjal de Pego, que en el seu temps li va faltar l'aire per convertir-se en Disneylandia. A uns quilòmetres, Oliva, on els tarongers van a prendre el bany. O en fa la impressió. I Gandia, d'abundant bibliografia i excel·lents botigues de saladura.

Tenim a la cara el Montdúber, a l'esquerra de Xeraco i Xeresa, de 841 metres d'alt. L'autopista ens desvia per les muntanyes, pels contraforts de la serra. Pinars comprimits, amenaçats des de les faldes pels horts de taronges, i abolits per la ruta de peatge. Abans d'arribar a Tavernes de Valldigna, a mà esquerra, hi ha «Villa Pechina», una caseta feta amb materials subministrats per la ressaca del mar i les bones intencions d'un Gaudí anàrquic i anònim. Sobrepassem la població i amb els ulls ens fem amb la serra de les Raboses i Cullera, arrupida contra les roques, el Xúquer i el mar. I una extensió plana com la mà ocupada per

tarongers i incursions d'arrossar. Algué amb autoritat va imprimir sobre el llom de la serra el nom de la localitat, a la manera de Hollywood, cosa que no representa més que una merda punxada amb una canya. El litoral apai-sat muda de cultius i es dilaten els

arrossars cap a Sueca i Sollana, una apoteosi a punt de segar, d'olors compromeses.

A la part de ponent fan el mateix trajecte que nosaltres les muntanyes de la serra de les Agulles, però desisteixen. Hi ha un cel de pel·lícula de John Ford quan les muntanyes permeten veure Alzira: els tarongers que inspiraven don Vicent Blasco tenen color d'ampolla de cava, i les palmeres i els xiprers subratllen la particularitat. En aquests quilòmetres, l'autopista ha ocasionat inconvenients importants, sempre que el Xúquer ha superat el seu llit, impedint el curs de l'aigua i fent-la regolfar. Estem arribant a València, i a la part de llevant comença l'Albufera, el llac més gran del nostre territori, protegit del mar per una veta arenosa de pinars que

configura el Saler. Podem apreciar l'illa del Palmar, diàspora gastronòmica durant els caps de setmana de molts valencians. Vorejant la marjal entrem a Silla, i la circulació es fa dificultosa entre la profusió d'eres de batre. L'autopista fa un parèntesi i penetrem

tori a la nostra dreta. A la banda oposada, la serra de les Palmes i el «Desert de les Palmes», on hi ha reclosos monjos de modals carmelitans. L'autopista escala les muntanyes i veiem Castelló amb una certa perspectiva meteosat: el nucli industrial, el Grau.

Ben aproximat a Castelló, Benicàssim, i les Vil·les. Zona de turistes amb pretensions i de platges suaus. I si giràvem el cap, el Montsoliu, més conegut pel Bartolo, l'altura més rellevant de la serra, ideal per a repetidors televisius: 729 metres. La ruta ens du a Orpesa, presidida per un turó amb vestigis castrens. Després d'Orpesa, la platja de les Amplàries: intensos quilòmetres de costa d'origen pantanós per urbanitzar, que arriben, si no hi haguera Torreblanca pel mig, als peus de la serra d'Irta. El principi d'Irta amaga Alcossebre i les Fonts; i el final, Peníscola. Superat Alcalà de Xivert, amb un campanar de 68 metres en l'aire, s'insinua el promontori de Peníscola, de trànsit històric i turistes que practiquen *parascending* o ascensió en paracaigudes des d'una llanxa. Hem deixat els tarongers com a exclusiva i van apareixent garrofers, ametlers, oliveres i vinya esporàdica.

Eixim del corredor que formaven la serra d'Irta, a llevant, i el Maestrat, a ponent. S'incrementa el pla vora la costa, entre Benicarló i Vinaròs, «dos hermanas, bellas i bien dotadas», que escrivia don Teodor Llorente, mentre que les serres del Maestrat insisteixen, impracticables, amb colors que vacil·len segons la posició del sol. En aquell interior deforme se situen Sant Mateu i Morella. Perspectives violentes que tenen el seu mèrit. Però regressem a l'asfalt i fem un cafè a una àrea de servici. Hi ha moviment de moros des de l'inici del camí: famílies quantioses que van i vénen d'Àfrica transportats per filigranes automobilístiques. Algun d'ells aprofita la parada i emplaça el cul contra el Maestrat i la crisma a la Meca i articula les seues oracions. Els víquings, en canvi, combaten les represàlies del sol amb *cholek* i reprenen el viatge amb un bronzejat discutible.

Tornem a encaminar-nos als baladres de l'autopista i flanquegem el riu de la Sénia. Al seu costat, Alcanar, els últims tarongers. Tenim el Montsià, de 762 metres, a l'esquerra, i el Monsià-nell, a la dreta. Però la ruta els deixa a la dreta perquè entrem cap a Ulldecona, i ens aparten del Delta de l'Ebre, que és com la proa d'una barca considerable. Pins, oliveres, fruitals. Amposta queda a la dreta, i de sobte, l'Ebre. Ara intuïm el delta, la planície

d'arrossars i el destacat paper biològic de la zona humida. Més amunt hi ha Tortosa, amb un barri jueu destacable, però nosaltres ens arrimem al mar. L'Ampolla i el golf de Sant Jordi: pins contra les barques dels pescadors, i garrofers i oliveres a ponent. Des d'ací veiem la Punta Vella del delta, que abraça el Fangar. L'Ametlla de Mar, i a l'esquerra, els Plans del Burgà, presenciats per la serra del Boix.

Amb les Moles, inaugurem el Baix Camp. Hi ha una altura, el Puntaire, de panoràmiques atrevides. Topem amb una altra panoràmica: la central nuclear de Vandellòs, una d'elles. Una epidermis de portland i una agitació radioactiva interna. Camí del nord, oliveres, garrofers, pins i carrasques. Cambrils, i el cardenal Vidal. Reus, mirant al Cap de Salou i vigilat pel cim de la Mussara, de 1.054 metres, des d'on asseguruen que es veu Mallorca. I Tarragona i les refineries, un horitzó industrial i amb més història que no cremaria el foc. L'aqüeducte, a l'esquerra, i el Pont del Diable, més recomanable en direcció a València, ja que el passadís subterrani imanta les defecacions dels camioners i les seues circumstàncies. Els colors dels relleus són audaços. Torredembarra, observant el mar, i Roda de Berà, a l'interior.

Passat el Vendrell, enllaça l'autopista que ve o va a Lleida, per la part meridional de la serra de Montmell. S'imposa la vinya: Vilafranca del Penedès, el país del cava, i Sant Sadurn d'Anoia, a punt de fermentar. Vilafranca posseeix un museu important: el del vi. El cel fa bombolles en aquesta ruta romànica. A llevant, hem deixat la costa a Vilanova i la Geltrú. Travessem ràpid el Baix Llobregat, acompanyats del riu Anoia, que va a cedir-li l'aigua al Llobregat. A l'esquerra, Martorell; i més endins, Montserrat i el monestir. Ara acompanyem el Llobregat i ens acostem un poc al litoral. Muntanyes roges, argiloses, pins i un nou cultiu: els residus industrials. Molins de Rei, Sant Feliu, l'Hospitalet i Barcelona, tota en gros. Però ens dirigim a Girona, i, per tant, circumval·lem la ciutat dels turons, per Sant Cugat del Vallès. Des d'ací li veiem el cul al Tibidabo. Cap a dins, Sabadell i Terrassa. El paisatge claudica: ara és blat i civada, dacsars o blatdemorars, que diuen. Torres residencials agradables.

Granollers, d'edificis interessants i olors industrials. Augmenta el pi i les cordilleres de núvols, límits de bales de palla. El pinar es desborda i tapa els xalets. La vegetació delira: és una altra història. A l'altura de Sant Celoni,

RAFA GIL

a València, el semàfor d'Europa. L'experiència desconsola, fatiga.

No sense esforços, superem València, i en l'avinguda de Catalunya recuperem l'autopista i enfilem cap a Castelló. Alhora queda a l'esquerra quan toquem una urbanització que es fa mirar. A escassos minuts, el Puig, important basa estratègica de Jaume I en la conquesta de València. Puçol i la presència de la serra Calderona, un massís notable incrustat de xalets i casinos de joc. Deixem Sagunt a l'esquerra i la seua arqueologia il·lustre, reconvertida, i seguim quilòmetres idèntics de tarongers hegemònics. Almenara, i entrem la Plana de Castelló. Nules, Vila-real, i «Borriana-París-Londres» eixamplen el monocultiu del cítric. Aflora el negoci colossalment. Travessem el riu Millars i Castelló es fa no-

ha desaparegut la terra: extensions de xops, pins, carrasques, avets, plàtans. Només ressalta el Montseny, que toca els núvols: el Turó de l'Home, 1.712 metres, i darrere, Matagalls, 1.695. Altres que toquen ben amunt. Hem entrat a la Selva, «un paisatge d'una immensa qualitat», com va escriure Pla. Entre muntanyes, en l'interior, i amb muntanyes a la costa, de consideració turística. Blanes i Lloret, la Costa Brava. I per dins, que és on tenim el viatge, Maçanet de la Selva, Santa Coloma de Farners. I a un costat, Caldes de Malavella, eminents balnearis i aigües fortes. Una delícia.

En direcció a Girona, la vegetació respira entre colors de plata i la dispersió de masos. Han començat a aparèixer escultures a la nostra dreta, per deferència de l'A-7. Absurdes imitacions d'Alfaro. Passarem pel costat de Girona, apuntalada pels contraforts de les Gavarres i la serra dels Àngels, d'on s'alimenta l'interès industrial. Tornen els terrenys argilosos i la vegetació, i notem la pressió en les orelles quan entrem a l'Empordà. Abans, hem circulat sobre el Ter, que feia un camí un poc paral·lel a nosaltres, i ara passem per damunt del Fluvià. En un primer pla, Figueres, i al fons, els Pirineus. Paga la pena, a Figueres, anar a veure els deliris de Dalí. Vinyes, fruites, ramaderies. Avancem cap a la Jonquera i comencen els primers anuncis en francès. A la Jonquera, a la falda pirenaica, els de l'autopista han posat: «Porta Catalana». I Catalunya continua. Fem l'ascensió, i pels costats hi ha carraquetes com bonsais. Una fortalesa militar i els Límits.

A Salses també parlen com volen.

L'autopista deixa de ser-ho i es converteix en *autoroute*, en el moment que passem entre dues columnes que posen «France». Després, hi ha una altra Porta Catalana, una piràmide de terra amb xiprers, *made in Bofill*, en la línia de disseny del Túrria. Superats els tràmits administratius amb la guàrdia civil, la policia nacional i els gendarmes, l'operació salda un parell de fronteres i quatre portes. I l'inconvenient de la moneda. L'*autoroute*, ara es diu «La Catalane», i ens indica: «Vous êtes en Roussillon», però fa la impressió que no hem deixat l'Empordà. Al fons d'un barranc hi ha el Pertús, però des-

cemim, deixant-lo entre el Coll de Panissars i les Alberes. A la nostra dreta, pels barrancs, hi ha carreteres que van a la Côte Vermeille, vorejant pobles penjants. Allà hi ha Cotlliure i Banyuls, que enllacen amb Port Bou.

Arribem a Le Boulou, i als amos dels comerços els diuen Pujol, Verdagner, Guanter, Sabaté... L'*autoroute* ens du a una àrea de servici del terreny: Le Village Catalan, amb un campanar, un centre comercial i uns jardins d'oliveres i ametlers per a donar credibilitat, i garroferets. La plaça principal del complex es diu Plaça de la Sardana, i hi ha un comerç que ven *produit régionaux*, com ara Coca-Cola, Miel de France i Eau de Boulou. Tot, embolicat amb les quatre barres. La Catalane continua fins a Narbona i la gent sol parar allà, que hi ha una cafeteria de «restauration rapide» i un restaurant que ofereix *boutifarre catalane*. Continuem per la calçada, que des de la frontera disposa d'un carril més per als vehicles d'urgència, i arribarem a Perpinyà. Accedirem per l'entrada del nord i ens desviarem a Salses, que dista poc d'allà. És un poble menut i rep el nom de Salses-le-Château. Extenses vinyes i agricultura per norma, i com a Guardamar, parlen com volen. Per la carretera hem vist alguna improvisació de parades de venda fruital: totes elles destaquen que els productes s'han fet al sol. Cosa molt important d'allà cap amunt. Bufa el mestral i és un bon moment per a efectuar el retorn. De Salses a Guardamar, la lectura és inversa, però igual; potser sorprenen un poc la baixada del Pirineu, on diu «Bienvenue au pays du Ducados».

NOVEMBRE DE 1988
POLLENÇA

VIII PREMI DE NARRATIVA INFANTIL I JUVENIL «GUILLEM CIFRE DE COLONIA»

BASES

— «Colonia» Caixa d'Estalvis de Pollença convoca un certamen de literatura infantil i juvenil, en llengua catalana, destinat a premiar una novel·la sobre tema lliure per servir de lectura a infants i joves de 9 a 14 anys d'edat.

— Podran concórrer al Premi tots els autors que ho desitgin, sempre que l'obra estigui escrita en llengua catalana i sigui inèdita.

— Els escriptors que vulguin participar-hi hauran d'enviar els seus originals, escrits en llengua catalana, d'una extensió entre els 60 i 80 fulls de mida holandesa, a doble espai i per una sola cara i per triplicat a: Colonia-Caixa d'Estalvis de Pollença-Plaça Major, 7 - 07460. Pollença (Mallorca), abans del dia 1 d'octubre de 1988, amb la indicació: Premi de Narrativa Infantil i Juvenil «Guillem Cifre de Colonia».

— El Jurat, que serà format per Eulàlia Valeri Ferret, Josep Pasqual Comellas, Gabriel Janer Manila i Miquel Rayó i Ferrer, valorarà bàsicament la fantasia, la imaginació i el sentit educatiu de les obres presentades.

— El veredictes es farà públic en el transcurs d'un Acte Literari que es celebrarà el dia 12 de novembre de 1988, durant les Fires de Pollença i s'anunciarà oportunament el programa a desenvolupar.

— La quantia del Premi serà de 400.000 pessetes, la meitat de les quals s'entregarà al guanyador a compte de drets d'autor.

Per a més informació, dirigiu-vos a:
Colonia. Caixa d'Estalvis de Pollença. Pl. Major, 7 - 07460 POLLENÇA (Mallorca). Tels. (971) 53 05 00 - 53 01 62.